

waartussen zij de keuze hadden, en voor iedere wijze van betekenen, nu de betekening op verschillende data is verricht, de termijn van gelijke duur waarover de betekende beschikt om hoger beroep in te stellen, op een andere datum eindigt, wat te dezen het geval is, dan kan het hoger beroep slechts rechtsgeldig worden ingesteld binnen de termijn die het eerst eindigt;

Dat de termijn die het eerst eindigde, te dezen afliep op 3 juni 2000; dat het hoger beroep ingesteld op 22 juni 2000 laattijdig is;

Overwegende dat geïntimeerden ten onrechte de veroordeling van appelland vorderen tot de betaling van een schadevergoeding van 150.000,-F;

Dat niet bewezen is dat appelland zich schuldig maakte aan procesmisbruik door hoger beroep in te stellen; dat hij, niettegenstaande zijn ongelijk, in de onjuiste maar daarom nog niet volstrekt onredelijke overtuiging kan geweest zijn dat zijn hoger beroep tijdig was;

Dat geïntimeerden evenmin aantonen dat het optreden van appelland slechts beoogde uitstel van betaling te verkrijgen of hen onrechtmatig te schaden;

Dat de tegeneis ongegrond is;

OM DEZE REDENEN

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart het laattijdig hoger beroep van appelland niet toelaatbaar,

Verklaart de tegeneis van geïntimeerden ontvankelijk doch ongegrond,

Verwijst appelland in de gedingkosten in hoger beroep aan de zijde van geïntimeerden vereffend op de rechtsplegingsvergoeding in hoger beroep van 17.200,-F.

(...)

Betekening in het buitenland (Zwitserland): langzaam en onzeker naar snel en efficiënt

A. De relevante procedurele feiten

1. Bij vonnis van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen dd. 26 januari 2000 wordt de vordering van de oorspronkelijke eiser Dr. X, die zijn woonplaats heeft in Zwitserland, ongegrond verklaard. Wanneer hij bij het Hof van Beroep te Antwerpen hoger beroep instelt tegen dit vonnis, wordt de tijdigheid van zijn hoger beroep betwist. Het vonnis *a quo* werd op verschillende wijzen aan hem betekend, zodat de vraag rijst naar het precieze vertrekpunt van de beroepstermijn (die in beginsel één maand bedraagt en krachtens art. 1051 Ger. W. verlengd wordt overeenkomstig art. 55 Ger. W. indien één van de partijen aan wie of op wier verzoek het vonnis is betekend, geen woon- of verblijfplaats of gekozen woonplaats in België heeft).

2. De instrumenterende gerechtsdeurwaarder heeft het vonnis *in casu* ten eerste via consulaire weg betekend. Dit houdt in dat hij twee kopieën van zijn exploit per aangezekende post verstuurt naar het Ministerie van Buitenlandse Zaken te Brussel, met verzoek de stukken over te maken aan de bevoegde consul van België in Zwitserland, om door de zorg van die consul de overhandiging van een exemplaar van het exploit te doen verrichten aan de bestemming van het exploit. Het tweede exemplaar wordt dan aan de gerechtsdeurwaarder teruggestuurd, met bewijs van afgifte of met vermelding van het feit dat de afgifte heeft verhinderd. Daarnaast had de gerechtsdeur-

waarder twee afschriften rechtstreeks naar appelland gestuurd per aangetekende post, waarvan één per aangetekende luchtpost.

Het hoger beroep was slechts tijdig indien de betekening via consulaire weg als vertrekpunt van de termijn werd beschouwd.

B. Geldigheid van de betekeningen

3. Het Hof van Beroep maakt in het geannoteerde arrest toepassing van het Internationaal Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering gesloten te 's Gravenhage op 1 maart 1954 (hierna het Verdrag van 1954).¹

Artikel 1, eerste lid, van dit verdrag bepaalt als regel de betekening langs consulaire weg. Bijkomend laat art. 6.1 van het Verdrag van 1954 de mogelijkheid open om stukken rechtstreeks per post toe te zenden aan de zich in het buitenland bevindende belanghebbenden, in zoverre tussen de betrokken landen overeenkomsten werden gesloten die dit veroorloven, of in zoverre, bij ontstentenis van zodanige overeenkomsten, de Staat op wiens grondgebied de mededeling moet geschieden zich daartegen niet verzet.

Zwitserland heeft zich nooit verzet tegen deze mogelijkheid voorzien in het Verdrag van 1954. Het Hof oordeelt bijgevolg dat de betekening geldig is gebeurd door rechtstreekse toezending over de post en dit met toepassing van art. 40, eerste lid, Ger. W. en art. 6.1 van het Haags Betekeningsverdrag van 1 maart 1954.

¹ Verdrag van 1 maart 1954 betreffende de burgerlijke rechtsvordering, *B.S.* 11 mei 1958, 3.781; Wet van 28 maart 1958 houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag betreffende de burgerlijke rechtsvordering, gesloten op 1 maart 1954 te 's-Gravenhage, *B.S.* 11 mei 1958, 3.780.

4. Het past de vraag naar het toepasselijke recht nader te onderzoeken. Geldt het recht van de verzoekende staat, dat van de ontvangende staat, internationaal of zelfs supranationaal recht? Deze keuze kan een aanzienlijk verschil meebrengen in de respectieve bescherming van afzender en bestemming.

In beginsel passen de rechtbanken, overeenkomstig het *lex fori* beginsel, hun eigen nationale procedurerecht toe, met uitsluiting van al het andere. Dat beginsel biedt op zich niet meteen uitsluiting voor de kwestie van de betekening in het buitenland. Wel staat vast dat artikel 40 Ger. W. en andere nationale regels met betrekking tot de betekening in het buitenland, moeten wijken voor internationale overeenkomsten die verbindend zijn voor België en het land waar de akte moet betekend worden¹ (behalve voor wat betreft de modaliteiten en gevolgen van de betekeningen en de sanctie op een onregelmatige betekening²: over die aspecten wordt in de betekeningsverdragen meestal niets bepaald, zodat de theoretische voorrang van internationale regels op dit stuk vrijwel steeds “zonder voorwerp” is).

5. Op 1 maart 1954 werd te Den Haag een Betekeningsverdrag gesloten dat de vroegere verdragen van 14 november 1896 en van 17 juli 1905 verving. Voor België werd dit van kracht op 23 juni 1958, voor Zwitserland op 5 juli 1957. Het bepaalt dat de betekening in beginsel via consulaire weg geschiedt, maar voorziet zoals gezegd ook in bijkomende betekeningmogelijkheden, zoals de betekening via de post. Tegen deze bijkomende mogelijkheden kan de staat van bestemming zich wel verzetten. Zwitserland heeft zich ten tijde van het Verdrag van 1954

niet verzet tegen deze bijkomende mogelijkheden.³

Dergelijk verzet blijkt niet uit het oude Internationale Verdrag van 's Gravenhage van 14 november 1896 (bekrachtigd zowel door België als door Zwitserland) volgens hetwelk de mededeling van aanvragen tot betekening van akten in het buitenland zal geschieden langs diplomatieke weg, ten minste wanneer geen rechtstreekse mededeling tussen de Staten is aanvaard. Enig verzet vloeit evenmin voort uit de Belgisch-Zwitserse Verklaring 29 november 1900⁴, die van kracht is gebleven onder het Verdrag van 1954 en waarin overeengekomen wordt dat parketten en rechtbanken rechtstreeks met elkaar kunnen corresponderen voor overmaking van akten.

6. Om de betekening in het buitenland efficiënter en eenvoudiger te laten verlopen⁵, werd door het Haags Verdrag van 15 november 1965⁶ (hierna het Verdrag van 1965) de betekening door tussenkomst van een centrale Autoriteit als regel ingevoerd. Dat kan door middel van een formele betekening, waarbij de centrale Autoriteit de vormvoorschriften van de aangezochte staat naleeft (art. 5.1 a). De akte kan ook rechtstreeks aan de geadresseerde afgegeven worden wanneer hij die afgifte vrijwillig aanvaardt: men spreekt dan van “eenvoudige afgifte” (art. 5.2). Tot slot kan ook een bijzondere, door de aanvrager verzochte vorm in acht genomen worden, mits deze niet in strijd is met de wet van de aangezochte staat (art. 5.1 b).

Het Verdrag van 1965 *vervangt* de artikelen 1 tot 7 van het Verdrag van 1954 in de verhoudingen tussen staten die beide verdragen hebben geratificeerd.⁷ Voor Zwitserland

¹ Art. 40, eerste lid Ger. W.: Rb. Neufchâteau 7 januari 1981, *Jur. Liège* 1982, 136, verwijzende noot; Luik 5 februari 1998, *J.T.* 1998, 491; Beslagr. Brussel 10 december 1998, *P.&B.* 1999, 27; R. DUJARDIN, “De betekening in het buitenland”, in Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders (ed.), *Aanleg en bevoegdheid - Betekening in het buitenland - Bewijs - Vaststelling - Dwangsom - Verantwoordelijkheid*, Diegem, Kluwer, 1996, 82-83; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, Luik, Faculté de droit, 1987, p. 202, nr. 240. *Contra*: Brussel 26 juni 1990, *J.T.* 1991, 106. Born en Fallon noemen dit arrest “op z'n minst eigenaardig”: H. BORN en M. FALLON, “Chronique de jurisprudence - Droit judiciaire international (1986-1990)”, *J.T.* 1992, (401), 406, nr. 14.

² H. BORN, M. FALLON en J.-L. VAN BOXSTAEL, “Droit judiciaire international. Chronique de jurisprudence 1991-1998” in *Les dossiers du journal des tribunaux*, Brussel, Larcier, 2001, 42; F. RIGAUX en M. FALLON, *Droit international privé*, II, *Droit positif belge*, Brussel, Larcier, 1993, 252.

³ Cass. 15 januari 1988, *Arr. Cass.* 1987-88, 610. Ook uit een arrest van het Hof van Cassatie van 15 september 1976, *Arr. Cass.* 1977, 53 en *R.W.* 1976-77, 2285) kan niet worden afgeleid dat in de verhouding België-Zwitserland de betekening niet kan gebeuren door rechtstreekse toezending over de post. Het Hof van Cassatie vernietigde in die zaak uit 1976 een arrest van het Arbeidshof waarin op basis van art. 40 Ger.W. geoordeeld werd dat de betekening *verplicht* via rechtstreekse toezending door de post diende te geschieden, en dat de betekening via het parket *verboden* en dus nietig was. Daarmee maakte het Hof van Cassatie enkel duidelijk dat de betekening via het parket tussen België en Zwitserland *niet verboden* is.

⁴ Verklaring tussen België en Zwitserland omtrent het overmaken van gerechtelijke en buitengerechtelijke akten en van rogatoire commissies in burgerlijke zaken en in akten van koophandel, uitgewisseld te Bern op 29 november 1900, *B.S.* 21 december 1900 en voor Zwitserland RS 0.274.181.721/722.

⁵ V. TABORDA FERREIRA, *Explanatory Report, Actes et documents de la Dixième Session*, Tome III, 363-364.

⁶ Verdrag van Den Haag 15 november 1965 inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en in handelszaken, *B.S.* 9 februari 1971, 1.498. Voor een geval waar, bij gebreke aan ratificatie van dit verdrag, nog het oude verdrag moest worden toegepast: Cass 18 mei 1990, *Arr. Cass.* 1989-90, 1192, *Pas.* 1990, I, 1065, *Bull.* 1990, 1065.

⁷ Art. 22 van het verdrag; Brussel 23 juni 1988, *Pas.* 1989, II, 1.

is het recentere verdrag gedurende lange tijd niet van toepassing geweest¹, hetgeen wellicht verklaart dat in het geannoteerde arrest nog steeds het Verdrag van 1954 wordt toegepast. Door de toetreding van Zwitserland op 2 november 1994 is het Verdrag van 1965 evenwel ook voor dit land in werking getreden op 1 januari 1995.² Voor België geldt het verdrag van 1965 al sinds 18 januari 1971.³

De betekening langs consulaire weg blijft nog voortbestaan, maar dan als één van de secundaire betekeningwijzen. De tussenkomst van de consuls van de verzoekende staat is onrechtstreeks (art. 9) wanneer zij de stukken doorzenden naar de door de aangezochte staat aangewezen bevoegde Autoriteit. De “bevoegde Autoriteit” is doorgaans de centrale Autoriteit. Deze methode impliceert dus een bijkomende stap in de procedure van art. 1-7 en heeft bijgevolg weinig succes.⁴

In de zaak die aanleiding gaf tot het geannoteerde arrest was de tussenkomst van de consul van de verzoekende staat rechtstreeks (art. 8). Net als bij de betekening door rechtstreekse tussenkomst van de centrale Autoriteit, gaat het hier om een “vrijwillige aanvaarding” of “eenvoudige afgifte”. *In casu* stelt dit geen probleem, daar appelland (zelfs alleen) deze betekening geldig achtte.

Verder omvatten de secundaire betekeningmogelijkheden ten eerste de betekening via de post (art. 10 a), die in de besproken zaak werd toegepast (en die veelal de snelste, eenvoudigste en veiligste methode is voor de partij die laat betekenen), en ten tweede de mogelijkheid om de stukken rechtstreeks door de bevoegde personen van de staat van bestemming te laten betekenen (art. 10 b en c).

Een staat kan zich wel verzetten tegen de toepassing van de secundaire wijzen van betekening voorzien in de

art. 8 en 10, en dit door middel van een verklaring op het tijdstip van de neerlegging van de akte van of op een later tijdstip (art 21, lid 2, a). Het verzet tegen de toepassing van art. 8 kan echter geen betrekking hebben op de betekening van een stuk aan een onderdaan van de staat van herkomst van dat stuk (appelland Dr. X was een Belg met woonplaats te Zwitserland).

Een betekening op een wijze waartegen verzet werd gedaan, is in principe ongeldig. Onder de gelding van het Verdrag van 1965 heeft Zwitserland zich wél verzet tegen de mogelijkheid van betekening via de post.⁵

7. In de besproken zaak werd de akte, zoals vermeld, op twee wijzen betekend. De geldigheid van een dubbele betekening werd aanvaard door het Hof van Cassatie in een arrest van 30 september 1985⁶, zij het op impliciete wijze. Het evidente voordeel van de dubbele betekening is dat bij ongeldigheid van één van beide betekeningwijzen, de betekening haar uitwerking behoudt als de andere wijze wel geldig is⁷. Men kan zich wellicht de vraag stellen of de extra kosten die uit de dubbele betekening voortvloeien, niet ten laste moeten blijven van degene die laat betekenen, nu één enkele betekeningwijze op zich al volstond.⁸ Waar het hier echter om gaat, is dat de verzending per post slechts een *tweede* wijze van betekening vormde ten opzichte van de betekening langs consulaire weg. Volgens het advies van de speciale commissie van deskundigen verenigd in november 1977, is een *tweede* betekening via de post óók toegelaten wanneer de aangezochte staat zich tegen deze wijze heeft verzet. De toezending over de post kan dan immers niet beschouwd worden als een schending van de soevereiniteit van de aangezochte staat.⁹

¹ Zie voor achtergrondinformatie in dat verband: A. VAN OVERBECK, “The Hague Conference and Swiss Private International Law”, in X. (ed.), *The influence of the Hague Conference on Private International Law*, Dordrecht, Martinus Nijhoff, 1993, 94.

² Voorz. Rb. Brussel 1 maart 2001, *J.T.* 2001, 250. Ofschoon sommige publicaties verschenen na de inwerkingtreding t.a.v. Zwitserland, dat land nog niet als verdragspartij vermelden, zo: R. DUJARDIN, “De betekening in het buitenland”, in Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders (ed.), *Aanleg en bevoegdheid - Betekening in het buitenland - Bewijs - Vaststelling - Dwangsom - Verantwoordelijkheid*, Story-Scientia 1996, 129-131; K. BROECKX, “Erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen” in H. VAN HOUTTE en M. PERTEGAS SENDER (eds.), *Europese IPR-verdragen*, Leuven, Acco, 1997, 157.

³ Wet 24 januari 1970 houdende goedkeuring van het Verdrag inzake de betekening en de kennisgeving in het buitenland van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke zaken en in handelszaken en de bijlage, opgemaakt te 's Gravenhage op 15 november 1965, *B.S.* 9 februari 1971, 1.497.

⁴ P. DE RIDDER, *De betekening in het buitenland*, Brussel, Bruylant, 1998, 48.

⁵ *Feuille fédérale* 1993, III, p. 1193, 1215; A. BUCHER, *Droit international privé suisse*, Bazel, Helbing & Lichtenhahn, 1998, 162; H. HONSELL, N.P. VOGT en A.K. SCHNYDER, *Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht. Internationales Privatrecht*, Bazel, Helbing und Lichtenhahn, 1996, 100. Nochtans wordt het tegenovergestelde voorgehouden in Voorz. Rb. Brussel 1 maart 2001, *J.T.* 2001, 250.

⁶ Cass. 30 september 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 105, *Jur. Liège* 1986, 62, noot G. DE LEVAL, *Pas.* 1986, I, 89 en *J.T.* 1987, 430. Deze geldigheid werd reeds op impliciete wijze aanvaard in Luik 16 december 1981, *Jur. Liège* 1982, 129, noot G. DE LEVAL.

⁷ Rb. Luik 16 december 1981, *Jur. Liège* 1982, 129, noot G. DE LEVAL.

⁸ G. DE LEVAL, noot onder Cass. 30 september 1985, *Jur. Liège* 1986, 62.

⁹ Conférence de La Haye de droit international privé, *Manuel pratique sur le fonctionnement de la convention de La Haye du 15 novembre 1965 relative à la signification et la notification à l'étranger des actes judiciaires et extrajudiciaires en matière civile ou commerciale*, Antwerpen, Maarten Kluwer, 1983, 39.

8. Indien appellant geen Belg was geweest, zou de betekening via consulaire weg ongeldig geweest zijn. In de besproken zaak is de appellant echter van Belgische nationaliteit, zodat het verzet van Zwitserland niet leidt tot ongeldigheid van de betekening langs consulaire weg.

9. Naast de Haagse verdragen en de bilaterale overeenkomsten, is ook art. IV van het Protocol bij het EEX-Verdrag en bij het EVEX-Verdrag zeer belangrijk inzake de betekening in het buitenland. Dit artikel voorziet bijkomend in de mogelijkheid van rechtstreekse toezending tussen gerechtsdeurwaarders, behoudens verzet door de staat van bestemming. De inhoud van het EEX-Verdrag is zoals bekend inmiddels in een verordening gegoten.¹

Op 26 mei 1997 werd door de E.U.-lidstaten een verdrag gesloten dat de betekening in het buitenland verder moest vergemakkelijken², maar bij gebrek aan ratificatie in een meerderheid van de lidstaten is dat vooralsnog niet in werking getreden. In uitvoering van art. 65 van het Verdrag van Amsterdam werden de essentiële bepalingen van dit verdrag omgezet in een verordening van 29 mei 2000.³ Deze verordening heeft voorrang op verdragen met dezelfde werkingssfeer, maar is uiteraard slechts van toepassing tussen de E.U.-Lidstaten.

Tussen lidstaten en derde Staten blijven het Haags Verdrag van 1965 en de relevante bilaterale verdragen van toepassing. De verordening organiseert een systeem waarbij plaatselijke, gedecentraliseerde instanties elkaar rechtstreeks stukken kunnen toezenden, zodat weer een tussenstap verdwijnt. Inmiddels worden al initiatieven genomen om te komen tot een verzending van gedingstukken langs elektronische weg.⁴

C. Bepaling van de beroepstermijn

10. Vervolgens rijst de vraag naar het vertrekpunt van de beroepstermijn. Nu voor het Hof een opeenstapeling van (geldige) betekeningen is aangetoond, dient het enkel nog na te gaan welke termijn het eerst eindigt. Dit is de termijn die is ingegaan na de betekening met toepassing van art. 40, eerste lid, Ger.W. en meer bepaald op het moment van afgifte van de akte aan de postdienst tegen ontvangstbewijs. *In casu* betekent dit dat het hoger beroep laattijdig is.

Met betrekking tot het precieze ogenblik van de betekening, bestaan er in verschillende landen uiteenlopende opvattingen.⁵ Mede in het licht van het *lex fori* principe, wordt in wat volgt enkel de Belgische opvatting onderzocht.

11. Bij betekening via de centrale autoriteit of langs consulaire weg komen drie tijdstippen in aanmerking, namelijk de datum van verzending, de datum van ontvangst door de centrale autoriteit en de datum van ontvangst door bestemming. Systematisch kiest de rechtspraak voor het ogenblik waarop de akte wordt afgegeven aan de centrale autoriteit die aangewezen is door de aangezochte staat.⁶

Ook bij betekening per post wordt de betekening van een akte geacht voltooid te zijn zodra een in het intern recht vastgestelde formaliteit werd uitgevoerd, ongeacht de datum van de effectieve overhandiging aan de geadresseerde in het buitenland.⁷ De betekening wordt namelijk geacht te hebben plaatsgevonden op het tijdstip van de afgifte van de akte aan de postdienst tegen ontvangstbewijs van de aangetekende brief volgens de vormvoorschriften

¹ Verord. Raad E.G. nr. 44/2001, 22 december 2000 betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken, *P.B. L.* 16 januari 2001, afl. 12, 1.

² Verdrag 26 mei 1997 betreffende de betekening en kennisgeving in de lidstaten van de Europese Unie van de gerechtelijke stukken in burgerlijke en handelszaken, *P.B. C.* 27 augustus 1997, afl. 261, 1. Hierover A. DEBRULE, "De invordering van schuldvorderingen in haar internationale dimensie: de betekening van stukken en de uitvoerbaarverklaring", *De Gerechtsd.* 1998, 27-49.

³ Verord. Raad E.G. nr. 1348/2000, 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of handelszaken, *P.B. L.*, 30 juni 2000, afl. 160, 37. Zie hierover o.m. G. DE LEVAL en M. LEBOIS, "Betekenen in de Europese Unie op grond van verordening 1348/2000 van 29 mei 2000" in H. VAN HOUTTE en M. PERTEGAS SENDER (eds.), *Het nieuwe Europese IPR: van verdrag naar verordening*, Antwerpen, Intersentia, 2001, 169-192; M. FREUDENTHAL, "Europese Verordening inzake de betekening en kennisgeving van stukken", *N.I.P.R.* 2001, 3-14; P. VLAS en J.D. BOON, "Betekening van gerechtelijke stukken in de Europese Unie", *Tijdschrift voor Civiele Rechtspleging* 2002, afl. 1, 1-7.

⁴ L.L.J. NETTEN, "Betekening van grensoverschrijdende gedingstukken in de 21^e eeuw" in P. VLAS (ed.), *Globalisering van het IPR in de 21^e eeuw*, Den Haag, Kluwer, 1999, (37) 40.

⁵ P. YERNAUX, "De problemen in verband met de betekening in het buitenland", *De Gerechtsd.* 1991, (105) 105-107.

⁶ Bergen 17 mei 1993, *J.L.M.B.* 1994, 924; Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996, 82; Luik 5 februari 1998, *J.T.* 1998, 491; Brussel 23 juli 1998, *A.J.T.* 1998-99, 694, verwijzende noot; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, Luik, Faculté de droit, 1987, 199; P. ROUARD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, I, Brussel, Bruylant, 1975, 308; ook impliciet in Cass. 23 september, *Arr. Cass.* 1977, 462.

⁷ Zie hierover uitgebreid: J.-F. VAN DROOGHENBROECK, "La notification de droit judiciaire privé à l'épreuve des théories de la réception et de l'expédition", (noot onder Cass. 20 februari 1998), *R.C.J.B.* 1999, (191), 212.

van artikel 40 Ger.W.¹ Latere gebeurtenissen of andere betekeningen mogen dus buiten beschouwing blijven. De effectieve overhandiging van een stuk aan de geadresseerde is naar Belgisch recht niet relevant om uit te maken wanneer de betekening plaatsvond.²

Wanneer het stuk de betekeningprocedure doorlopen heeft en uiteindelijk ter bestemming aankomt, kan de beroepstermijn al erg ver gevorderd zijn. De beroepstermijn pas laten lopen wanneer de geadresseerde het stuk heeft ontvangen, zou dan weer de bescherming verminderen van degene die laat betekenen, daar die nu afhankelijk wordt van de snelheid van de postdiensten (en tevens zou de weigering van de bestemming om het stuk in ontvangst te nemen problematisch kunnen zijn). Het evenwicht dat de wetgever heeft pogen te creëren, bestaat erin dat enerzijds de afgifte aan de postdienst de beroepstermijn doet ingaan, maar dat die termijn anderzijds verlengd wordt wegens afstand.³ Het Verdrag van 1965 verplicht de rechter bovendien de beslissing aan te houden wanneer de verweerder niet verschijnt (art. 15).

12. In de rechtsleer wordt gepleit voor een systeem van dubbele datum dat alle betrokken belangen verzoent⁴: in hoofde van de aanlegger de voor hem op dat ogenblik enige bekende datum, de eerste datum, namelijk die van de rechtstreekse toezending over de post; in hoofde van de verweerder de voor hem van belang zijnde datum voor de uitbouw van zijn verdediging, zijnde de tweede datum,

namelijk die van de uitreiking van het stuk aan zijn persoon of aan zijn woonplaats.⁵ Het principe van dubbele datum wordt ingevoerd door de verordening van 29 mei 2000. Enkele rechterlijke uitspraken hebben dit systeem van de dubbele datum reeds vroeger toegepast.⁶

13. *In casu* was er dus sprake van twee geldige betekeningwijzen, aangezien het verzet van Zwitserland niet aan de orde was door het feit dat de bestemming een Belg was. (Net zoals het Haags betekeningsovereenkomst laat de EEX-Verordening bijkomende manieren van betekening toe, waardoor het gebruik van meerdere betekeningwijzen van éénzelfde akte vermoedelijk ook bij betekeningen binnen de EU zal blijven bestaan.)

Volgens vaststaande rechtspraak primeert bij cumul van betekeningwijzen de eerst eindigende termijn.⁷ Een dergelijke cumulregeling vindt men nergens *expressis verbis* in het Gerechtelijk Wetboek, doch die cumulregeling vloeit als logisch gevolg voort uit het gegeven dat een geldige betekening de termijn doet lopen. De omstandigheid dat later een nieuwe betekening plaatsvindt, doet geen afbreuk aan het feit dat de termijn reeds is begonnen te lopen ingevolge de eerste geldige betekening. Na afloop van de termijn te rekenen van de eerste betekening, zal hij onherroepelijk verstrijken (behoudens overmacht). Het zou onbillijk zijn degene die extra voorzichtig handelt door bij een betekening in het buitenland verschillende betekeningwijzen te cumuleren, te sanctioneren met een verlen-

¹ Art. 40 Ger.W.; Cass. 30 september 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 105, *Jur. Liège* 1986, 62, noot G. DE LEVAL, *Pas.* 1986, I, 89 en *J.T.* 1987, 430; Kh. Antwerpen 10 november 1992, *J.P.A.* 1993, 403; Bergen 17 mei 1993, *J.L.M.B.* 1994, 924; Cass. 20 oktober 1994, *Arr. Cass.* 1994, 859, *Pas.* 1994, I, 841 en *Bull.* 1994, 841; Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996, 82; Luik 5 februari 1998, *J.T.* 1998, 491; Brussel 23 juli 1998, *A.J.T.* 1998-99, 694, verwijzende noot; Rb. Bergen 28 mei 1999, *R.R.D.* 1999, 415; Voorz. Rb. Brussel 1 maart 2001, *J.T.* 2001, 250; A. FETTWEIS, *Manuel de procédure civile*, Luik, Faculté de droit, 1987, 199; P. ROUÁRD, *Traité élémentaire de droit judiciaire privé*, I, Brussel, Bruylant, 1975, 308.

² P. YERNAUX, "De problemen in verband met de betekening in het buitenland", *De Gerechtsd.* 1991, (105) 106. Uitzonderlijk wordt de datum waarop de geadresseerde de akte ontvangt als referentiepunt genomen: Luik 18 januari 1996, *P.&B.* 1996, 133; Cass. 29 juni 1984, *Pas.* 1984, I, 1325; G. BLOCK, "Signification à une organisation internationale suite à l'arrêt Eurocontrol de la Cour de Cassation du 10 septembre 1992" in Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België (ed.), *Liber Amicorum Marcel Briers*, Gent, Mys & Breesch, (17-25) 20.

³ C. VAN REEPINGHEN, *Verslag over de gerechtelijke hervorming*, I, Brussel, B.S. 1964, 62; *Code judiciaire et son annexe - Loi du 10 octobre 1967 et ses travaux préparatoires*, Bruylant, 1968, 328.

⁴ G. DE LEVAL, noot onder Luik 18 januari 1996, *P.&B.* 1996, 134; R. DUJARDIN, "De betekening in het buitenland", in Nationale Kamer van de Gerechtsdeurwaarders (ed.), *Aanleg en bevoegdheid - Betekening in het buitenland - Bewijs - Vaststelling - Dwangsom - Verantwoordelijkheid*, Story-Scientia 1996, 106 en 141-142; G. DE LEVAL, "Les significations à l'étranger. A la recherche d'une solution efficace et respectueuse de tous les intérêts en présence" in *Les Conventions de Bruxelles et de La Haye en matière civile et commerciale*, La Charte, 33-38; F. RIGAUX, "La signification des actes judiciaires à l'étranger", *Revue critique de droit international privé* 1963, (447), 470-472; H. VAN HOUTTE, "Het ogenblik van de betekening bij dagvaarding in het buitenland", *T.B.H.* 1996, (814), 818.

⁵ Zie voor meer bijzonderheden daarover: J.-F. VAN DROOGHENBROECK, "La notification de droit judiciaire privé à l'épreuve des théories de la réception et de l'expédition", (noot onder Cass. 20 februari 1998), *R.C.J.B.* 1999, (191), 235 e.v.

⁶ Cass. fr. 25 november 1995, *La semaine juridique* 1996, II, 371, noot E. SANDER; Voorz. Rb. Brussel 28 oktober 1996, *J.L.M.B.* 1996, 1665.

⁷ Cass. 30 september 1985, *Arr. Cass.* 1985-86, 105, *Jur. Liège* 1986, 62, noot G. DE LEVAL, *Pas.* 1986, I, 89 en *J.T.* 1987, 430; Bergen 1 april 1992, *J.L.M.B.* 1992, 1183; Bergen 17 mei 1993, *J.L.M.B.* 1994, 924; Cass. 4 november 1993, *Pas.* 1993, I, 927 en *J.L.M.B.* 1994, 917, noot G. BLOCK; Brussel 8 november 1994, *Pas.* 1993, II, 140 en *P.&B.* 1995, 89; Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996, 82 (impliciet); Luik 5 februari 1998, *J.T.* 1998, 491; Brussel 23 juli 1998, *A.J.T.* 1998-99, 694, verwijzende noot; Antwerpen 7 juni 1999, *A.J.T.* 2000-2001, 301; G. DE LEVAL, noot onder Cass. 30 september 1985, *Jur. Liège* 1986, 63.

ging van de termijn ten gunste van de wederpartij.

Tussen *geldige* betekeningen bestaat m.a.w. geen hiërarchie in functie van de aard van de betekeniswijze. Slechts het tijds criterium is doorslaggevend.¹

D. Besluit

Het geannoteerde arrest had wellicht niet veel aandacht gewekt was het 10 jaar vroeger uitgesproken. Inmiddels is Zwitserland echter toegetreten tot het Verdrag van 1965, al wordt daarover niet altijd hetzelfde geschreven. Het arrest is dan ook een perfecte illustratie van de “*éparpillement*” die Jenard betreurt (al gaat hij ervan uit dat de opeenvolging van de Haagse Verdragen zelf geen moeilijkheid veroorzaakt): “*Il est parfois très difficile de savoir si c’est la Convention de La Haye ou une convention*

bilatérale (qui est d’application) ou s’il a été fait usage de telle réserve ou de telle déclaration.”² Binnen de Europese Unie is er ondertussen klaarheid gekomen. Voor landen daarbuiten, zoals Zwitserland, is het niet steeds eenvoudig te achterhalen welk verdrag al dan niet van toepassing is. De praktijk van het cumuleren van betekeniswijzen, die vanuit theoretisch oogpunt wellicht kan worden betreurd (in theorie zou een dubbele betekening overbodig moeten zijn), verdient in het licht van die omstandigheid toch navolging. Met name omdat bij cumul van betekeningen in ieder geval de eerste geldige betekening de termijn doet lopen, houdt zo’n cumul voor de partij van wie de betekening uitgaat geen noemenswaardige risico’s in.

Sofie COOLS & Kris WAGNER

Beslagrechter Leuven, 8 oktober 2002 Juge des saisies Louvain, 8 octobre 2002

Rechter: Vandermorten
Advocaten: Bergmans, Vanden Boer, Storms,
Holemans, Cornelis

BEVOEGDHEID BESLAGRECHTER – BEVOEGDHEID DWANGSOMRECHTER

Het wordt aanvaard dat de schuldeiser zich opnieuw tot de bodemrechter wendt teneinde een nieuwe titel te verkrijgen, wanneer te vrezan valt dat de eerste beslissing niet uitvoerbaar zal zijn. Dit is het geval indien de schuldeiser vreest dat er over de verbeurte van de dwangsom een discussie zal ontstaan die niet in het kader van een executiegeschil kan worden beslecht door de beslagrechter.

Een executiegeschil, waarvoor de beslagrechter bevoegd is, ontstaat wanneer de schuldeiser tot uitvoering overgaat en de debiteur de verbeurte van een dwangsom betwist. De rol van de beslagrechter bestaat erin te onderzoeken of de hoofdveroordeling werd nagekomen. De beantwoording van die vraag onderstelt een toetsing van de opgelegde verplichting aan de uitvoering die hieraan gegeven is. Daarbij kan de beslagrechter ook nagaan of

de schuldeiser het aan zichzelf te wijten heeft dat de hoofdveroordeling uitgesproken door de dwangsomrechter, niet werd nagekomen.

De beslagrechter is niet bevoegd om zich uit te spreken over de problematiek van de onmogelijkheid van de schuldenaar om de hoofdveroordeling uit te voeren. Luidens art. 1385quinquies van het Gerechtelijk Wetboek is enkel de dwangsomrechter bevoegd om te oordelen over een vordering tot opheffing, opschorting of vermindering van de dwangsom. De beslagrechter kan in voorkomend geval de tenuitvoerlegging schorsen tot aan de beslissing van de dwangsomrechter.

COMPÉTENCE DU JUGE DES SAISIES – COMPÉTENCE DU JUGE DE L’ASTREINTE

Il est admis que le créancier s’adresse à nouveau au juge de fond afin d’obtenir un nouveau titre, lorsqu’il y a lieu de craindre que la première décision ne pourra être exécutée. Ceci est le cas lorsque le créancier craint qu’une discussion naîtra concernant l’astreinte ne pouvant être tranchée par le juge des saisies dans le cadre d’un litige concernant l’exécution. Un litige en matière de voie d’exécution, tombant sous la compétence du juge des saisies, naît lorsque le créancier procède à l’exécution et lorsque le débiteur conteste encourir une astreinte. Le rôle du juge des saisies consiste à examiner si la condam-

¹ Luik 5 februari 1998, *J.T.* 1998, 491. De zevende kamer van hetzelfde Hof oordeelde nochtans op 18 januari 1996 (Luik (7e kamer), 18 januari 1996, *P.&B.* 1996, 133) dat voorrang gegeven moet worden aan “le système prévu par la convention internationale du 15 novembre 1965”, waarmee het Hof de betekening via de centrale Autoriteit bedoelt. Volgens het Hof is de betekening via de post slechts een “*doublure*” daarvan, die toegelaten is niet op basis van het verdrag, maar op basis van art. 40 Ger.W. Dit is echter een alleenstaand geval. Op 9 mei 1995 (Luik 9 mei 1995, *J.T.* 1996, 82) beschouwde dezelfde kamer van hetzelfde Hof beide betekeniswijzen nog als gelijkwaardig, zodat (impliciet) het tijds criterium werd toegepast.

² P. JENARD, “*Considérations finales*” in *Les Conventions de Bruxelles et de La Haye en matière civile et commerciale*, La Charte, 43.